

Grafik Tasarımında Post Modernizmden Modernizme Eklektik Tavır: Paula Scher ve Retro Stil

Sefa Ersan Kaya¹

Özet

Tüm sanat alanlarında olduğu gibi grafik tasarımında da postmodernist düşüncenin getirdiği deneysel tavır, modernist düşüncenin getirdiği nesnellığe karşı yerel, kültürel ve tarihsel bağlamların önemini vurgulamıştır. Bu bakış açısı grafik tasarımında gerçeğin inşasının çokluk, değişkenlik, bakış açısı, yorumlama ve katmanlılık gibi bağlamlara bağlı olduğunu ifade etmektedir. Geçmiş dönemlere veya stil öğelerine gönderme içeren bir yaklaşım olarak ortaya çıkan retro tavır, postmodernizmin çeşitliliği ve katmanlılığının sağladığı eklektik tavrıla postmodernist düşünceyle uyumluluk sağlamıştır. Bu bağlamda, Postmodernist sanatçılar, geçmişin imgelerini modern veya eleştirel bir çerçevede kullanarak, geçmişle olan ilişkiyi yeniden düşünmeyi ve kültürel olanı sorgulamayı hedeflemişlerdir. Bu bakış açısıyla retro tavrın etkilendiği Pop Art, Art Deco, Psychedelic, Surrealizm, Kubizm ve Bauhaus vb. sanat akımlarının modern projelerle birleştirilmesi retro hissiyatı çağdaş bir bağlamda sunmaktadır.

Retro estetiğin ve postmodernist düşüncenin birleşimini başarılı bir şekilde grafik tasarıma uygulayan tasarımcılardan biri Paula Scher'dir. Scher, postmodernist düşünceyi grafik tasarımda bir deneysellik ve çokluk anlayışıyla benimseyerek, modernist nesnellik yerine yerel, kültürel ve tarihsel bağlamların önemini vurgulamıştır. Paula Scher'in postmodernist retro çalışmaları, retro estetiği modern projelerle birleştirerek çağdaş bir bağlamda sunma konusundaki başarılı örnekleri içermektedir. Çalışmalarında, geçmiş sanat akımları ve stil öğelerine göndermeler yaparak, retro hissiyatını modernist düşünceyle harmanlayan bir eklektik yaklaşımı benimsemiştir. Scher'in deneysel ve yaratıcı tavrı tipografik çalışmalarında görülebilmektedir.

1 Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, sefaersan.kaya@gop.edu.tr,
ORCID ID: 0000-0003-1754-3901

Grafik tasarımında günümüz yaklaşımı ve geleceğin inşası göz önüne alındığında tasarım dünyasında daha fazla çeşitlilik ve katmanlılık beklenmektedir. Scher'in tipografik çalışmalarındaki kinetik durgunluk günümüz kinetik tipografisinde karşımıza çıkan tasarım stillerinin örneği olarak görülebilir. Bu bakış açısıyla Scher'in tipografik çalışmaları ve postmodernist retro tasarım anlayışı, grafik tasarımı geleceğini önemli ölçüde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Giriş

Grafik tasarım, görsel iletişimin güçlü bir aracıdır ve tasarımın evrimi boyunca birçok farklı stil anlayışıyla buluşmuştur. Bu stillerden biri de retro. Retro stil, geçmiş dönemlerin tasarım öğelerini ve tarzlarını modern tasarım anlayışıyla birleştirerek özgün ve çarpıcı eserler yaratmayı hedeflemiştir. Retro estetik, tipografi ve grafik stilde özellikle belirgin bir rol oynamaktadır ve bu estetiği benimseyen tasarımcılardan biri de Paula Scher'dir. Retro Sanat hareketinin sadece estetikle ilgili olmadığı, aynı zamanda toplum ve kültür üzerindeki etkisini anlamakla da ilgili olduğu ifade edilebilir.

Grafik tasarımın önde gelen isimlerinden Paula Scher'in kariyerini ve retro üsluba olan bakış açısını tasarım pratikleri yönünden incelediğimizde, geçmiş ve günümüz arasında bağlantı kurulan çalışmalarının bir yere, mekâna, zaman, kültüre vb. hissettirdiği aidiyet ve yakınlık duygusu retro ve eklektik tavrın bir sonucunu ortaya koymaktadır. Scher, retro stili grafik tasarımın temel bir parçası haline getirmiş ve kendi özgün yaklaşımını geliştirmiştir. Scher'in çalışmaları retro estetiğin temel unsurlarından renk, tipografi, desenler ve grafik stildeki rolüne kadar bir dizi tasarım pratiklerini içermektedir. Tasarım pratiklerinde tipografi ve illüstrasyonun yüzey üzerindeki uyumu, seyirci ile etkileşimi ile kolajların mantıksal biçimi arasında dolaylı bir bağ kurulur. Bu bağ, poster, ambalaj, marka kimliği ve çevresel tasarım gibi görsel iletişim alanlarında geçmiş, bugün ve yarın için kendine bir alan yaratmaktadır.

Paula Scher'in retro estetikle yarattığı ikonik projeleri ve tasarım dünyasındaki rolü üzerine de odaklandığımızda, retro estetiğin grafik tasarımın gelecekteki yönlerini nasıl etkilediğini anlayabiliriz. Günümüzün etkileşimli grafik tasarım pratiklerinde farklı sanat akımlarından esinlenilerek inşa edilen eklektik yapıdaki tasarımların Scher'in yarattığı tasarım öznelerinin birçoğu ile benzerlik gösterebilmektedir. Mekân tasarımlarındaki kullanılan tipografinin hem retro karakter üslubu hem de anamorifik yapıları hala çevresel tasarımlarda kullanılan bir tasarım trendidir. Posterlerinde retro üslubun fütüristik yapısının kolajla birleşimi, hareketli afiş tasarımları veya editoryal çalışmaların bir yansıması gibidir. Paula Scher'in çoğu çalışmasında

retro tavırla tasarımın sınırlarını zorlaması, bu estetiğin grafik tasarımın evrimine nasıl katkıda bulunduğunu göstermektedir. Retro tasarım üslubunun Scher'in tasarımlarına başka bir da katkısı durağan şeylerin hareket halindeymiş yanılmasıdır. Tipografinin ve illüstrasyonun sezgisel kullanımı tasarımda kendini belli etmekte tasarımcının öznel ve yaratıcı doğasını yansıtmaktadır.

1. Retro Tasarım

Retro Sanat Hareketi, 20. yüzyılda ortaya çıkan önemli bir sanatsal harekettir. Geçmişten, özellikle de 20. yüzyılın ortalarından gelen stillerin, estetiğin ve temaların yeniden canlanması ile karakterize edilir. Hareket, görsel sanatlar, edebiyat ve müzik gibi çeşitli sanat formlarından ilham almaktadır (Allen, 2006; Bearden vd., 1970; Ahmed, 2022; Banfill, 2020; Vojvodić, 2017; Castellano vd., 2013; Crane, 2015; Essel ve Acquah, 2016). Retro sanat, nostalji uyandırmayı ve izleyici için bir farkındalık ve rahatlık hissi yaratmayı amaçlar (Hallegatte vd., 2018). Genellikle cesur renkler, geometrik şekiller ve vintage imgeler gibi unsurları içerir (Ahmed, 2022; Vojvodić, 2017).

1960'larda Situationist International, Artist Placement Group ve Art Workers' Coalition gibi avangard sanat hareketleri, sanatı sosyal meseleleri ele almak ve sosyal değişim yaratmak için politik bir araç olarak da kullanmıştır (Crane, 2015; Rasmussen, 2009). Bu hareketler geleneksel sanatsal normlara meydan okumayı, yenilikçi ve düşündürücü eserler yaratmayı amaçlamıştır.

1980'lerde grafik tasarımcılar kendi tarihlerini daha iyi anlamaya ve geçmişin gelenekselliğine yönelmeye başladılar. Tarihsel canlanmaya dayalı bir hareketi olarak New York'ta ortaya çıkmış ve hızla tüm dünyaya yayılmıştır. Bazı tasarımcılar tarafından retro olarak adlandırılan bu akım, yüzyılın ilk yarısındaki modernist Avrupa tasarımına yönelik sınır tanımayan eklektik bir ilgiye, düzgün tipografi kurallarının açıkça göz ardı edilmesine ve 1920'ler ile 1930'larda tasarlanan ve yaygın olarak kullanılan, ancak İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra unutulmaya başlamış eksantrik ve huysuz yazı karakterlerine duyulan hayranlığa dayanıyordu ((Meggs ve Carter, 2012). Akımın bu tarihsel canlanmaya olan ilgisi onu aynı zamanda postmodernizme yaklaştırmıştır.

Tüm sanat alanlarını etkileyen Retro sanat hareketi, New York'ta çok az kişiyle grafik tasarımın modernist kuralcı yapısını yıkmaya başlamıştır. Tasarım üslubundaki bu değişim postmodern tasarımın sağladığı özgürlük ile deneysellik kazanmıştır. New York'ta bu sanat-yaklaşım hareketinin öncülerinden biri grafik tasarım alanında önemli bir figür olan Paula Scher'dir.

Scher, 1980'ler ve 1990'lar da yaptığı çalışmaları da retro ve vintage tasarım estetiğini kullanmıştır.

2. Paula Scher'in Grafik Tasarım Dili

Paula Scher, grafik tasarım dünyasının önemli figürlerinden biridir ve uzun yıllar süren kariyeri boyunca etkileyici çalışmalarıyla tanınmıştır. Grafik tasarım dilini anlatırken, Scher'in çalışmalarında özgünlük ve dikkat çekicilik hakimdir. Bu özgün ve dikkat çekici çalışmalarında özellikle afişlerinde Rus Konstrüktivist ve on dokuzuncu yüzyıl ahşap tip afilerinden esinlenmeler dikkat çeker. Scher, metin ve görsel öğeleri bir araya getirerek tasarımın iletişimdeki gücünü vurgulayan bir yaklaşım benimsemiştir. Renk, tipografi, şekil ve sembolizm gibi tasarım unsurlarını ustalıklarla kullanır ve bu unsurları birleştirerek özgün, tanıdık (nostaljik) ve etkili tasarımlar yaratır.

Paula Scher'in tasarım dili, genellikle büyük ve cesur tipografi kullanımı ile kendini gösterir. Büyük harf kullanımı ve metinlerin sınırları dışına taşan boyutları, tasarımlarının güçlü bir görsel etki yaratmasına yardımcı olmuştur. Çalışmaları grafik tasarım alanında, özellikle de tipografi ve postmodernizm bağlamında önemli bir etki yaratmıştır. Scher'in grafik tasarıma yaklaşımı, Massimo Vignelli ve Wim Crouwel gibi modernist tasarımcıların felsefesi ile tezat oluşturan postmodernist bakış açısından etkilenmiştir (Harnoko, 2013). Ayrıca, renk paletleri ve görsel motifler konusundaki ustalıklı seçimleri, izleyicinin görsel bir hikâye anlatımını hemen anlamasına olanak tanır. Bu tasarımların iletişim pratiklerindeki yakınlık hissi çalışmaların vernaküler tasarım boyutlarını da ele almaktadır. Retro tasarımın vernaküler tasarım ile olan yakınlığı sanatsal ve ticari faaliyetlerdeki grafiğin önemini açıkça ortaya koymuştur. Scher, tasarımlarını birçok farklı endüstri için uygulamış ve bu sayede birçok farklı marka ve organizasyonun kimliklerini güçlendirmiştir. Scher'in tasarım dili tipografinin ötesine geçerek grafik tasarımın diğer unsurlarını da kapsamıştır. Scher, tasarımlarının genel görsel etkisine katkıda bulunan canlı renkler, cesur şekiller ve dinamik düzenler kullanmasıyla bilinmektedir (Jobling, 2008). Scher'in çalışmaları genellikle farklı görsel unsurları bir araya getirerek bir enerji ve hareket duygusu yaratır ve izleyicinin dikkatini çeker (Tian, 2020). Onun grafik tasarım dili, iletişimde netlik, etkililik, özgünlüğün önemini vurgular ve bu yönüyle tasarım dünyasına büyük katkılarda bulunmuştur.

Scher, tasarımlarını oluştururken onların sunulacağı ortamı göz önüne alarak yaklaşımlarını belirlemiştir. Basılı, dijital ya da çevresel tasarımlarını eklektik bir yaklaşımla mekânsal veya yüzeysel olarak özelleştirmiştir. Retro'nun insana verdiği psikolojik aidiyet Scher'in tasarımlarına iletişimin

merkezi halindedir. Scher'in tasarımları genellikle izleyiciyle doğrudan ve etkili bir şekilde etkileşim ve iletişim kurmak amacıyla oluşturulmuştur. Scher, görsel iletişimin gücünü anlayarak bunu mesajları iletmek ve duyguları etkili bir şekilde uyandırmak için kullanmıştır (Lu & Huang, 2022).

Scher'in çalışmalarının çoğunda tipografi ikincil bir rol oylanamaz. Diğer tasarım unsurlarıyla birlikte ustalıkla düzenlenerek figüratif, hareketli ve etkileyici olarak merkeze sahneye taşınır. İzleyiciyle doğrudan figüratif bir iletişim kurar. Retro'nun bilinçli eklektik tavrı New York tasarımının bir özelliğidir. Scher, retronun bu tavrı ile New York'un tarihselcilik geleneğini 1920'ler ve 1930'lara taşımıştır. Scher'in çalışmalarında ironik bir mizah görülmektedir. İronik yapı, fotoğraf ve illüstrasyonlar ile deneysel çalışmaların ortaya çıktığı 1970'lerin tasarım dilini ortaya koymaktadır. Bu sanat tavrı postmodern anlayışın deneyselliğidir.

Scher'in çalışmalarında hayal gücü, nostalji (sanat ve tasarım tarihi) ve nadir kullanılan yazı karakterlerine dayalı bir hayranlık görülür. Bu tasarım üslubu ile çalışmalarda yeni tipografik çözümler geliştirmiştir. Scher' Push Pin Studios'tan Seymour Chwast' ve onun Viktorya dönemi, art nouveau ve art deco formlarının işlendiği grafik çalışmalarından da etkilenmiş bu çalışmalar ilham kaynağı olmuştur. Scher, Art Deco ve Rus konstrüktivizminin geçmiş yazı karakterlerini çalışmalarına dahil etmiştir. Scher, bu yazı karakterleri doğrudan kullanmamış onları yeniden keşfederek kendi tarzı ile birleştirmiştir.

Scher'in eklektik çalışmalarının Postmodern dönemde grafik tasarım tarihine ve uygulamalarına, özellikle de tipografi ve sanat alanlarına önemli katkılarda bulunduğu ifade edilebilir. Scher'in grafik tasarımlarının örneklerinde interstisyel tipografi sıklıkla yer alan estetik bir uygulama olarak görülmektedir. 2001 yılında, New Jersey'de bulunan Gösteri Sanatları Merkezi (New Jersey Performing Arts Center), Scher'in binayı tuvale veya bir tasarım yüzeyine dönüştürdüğü, bina yapılarıyla tipografinin mutlu bir etkileşim içerisinde olduğu neşeli bir patlatama etkisi yarattığı tipografinin çevresel grafik tasarımının iyi örneklerindedir. Bu çalışmalarda tipografi ile binaların boyutları iç içe geçmiş bir işlevsellik var olmaktadır. Basit kelimeler estetik bir özdeşleşme oluşturarak alışılmadık boyutlarıyla binanın dilini devreye sokmaktadır (Simeone, 2011).

Görsel 1: Paula Scher, New Jersey Performing Arts Center, 2001.

Her tasarımcı gibi Scher de kendi tasarlama sürecini geliştirmiştir. Tasarımı ve tasarım yüzeyini doğru hamleler ile istenildiği kadar farklı kombinasyonların yapılabileceği bir oyun alanı olarak görmüştür. Tasarım sürecinde ciddi ve katı düşüncenin aksine ensek ve eğlenceli bir tavrı savunmuştur. Aksi halde yaratıcılığın kısıtlanacağına vurgu yapmıştır.

Scher, tasarımlarında tarihsel belirteçlerden yararlanırken onları kendine özgü bir biçimde yorumlamıştır. Scher'in afişleri, on dokuzuncu yüzyılın tipografi afişlerinin rafine bir versiyonudur. Scher'in grafik tasarıma yaklaşımı, modernist ve postmodernist perspektiflerin bir kombinasyonu ile karakterize edilebilir. Massimo Vignelli ve Wim Crouwel gibi modernist tasarımcılar tasarımlarında sadeliği ve rasyonelliği vurgularken, Scher ve diğer postmodernist tasarımcılar daha eklektik ve etkileyici bir yaklaşımı benimsemiştir.

Scher'in tasarıma bakış açısı, yazı tipiyle ilişkili geleneksel geleneklere meydan okuyacak şekilde kullandığı Helvetica yazı tipinde açıkça görülmektedir (Harnoko, 2013). Scher Helvetica yazı karakteri karşı mesafeli durarak onun doğrudan kullanılmasına karşı bir tavrı sergilemiştir. Çünkü, Helvetica'nın çok tanıdık ve belirgin bir karaktere sahip olmasının yanı sıra, sıkıcı, faşist ve baskıcı bir yazı tipini çağrıştırdığı fikrini savunmuştur. Bu belirginlik Scher'in deneyselliğini etkileyeceğini düşünmüştür. Çalışmalarında sans-serif yazı karakterlerini sıklıkla kullanmış. Fakat, Helvetica'nın formundan oldukça uzaklaşmış ve kendi deneysel karakterlerini oluşturmuştur.

3. Tipografi ve Retro Stil

Retro sanat tarzı, tipografiye önemli etkilerde bulunan ve tipografinin evrimini şekillendiren önemli bir sanat akımı olmuştur. Geçmiş dönemlere

ait estetiklere ve tasarım anlayışlarına dayalı olarak, retro sanatın tipografiye etkisi oldukça belirgindir. Retro tarzının tipografiye olan etkilerinden biri, eski dönem yazı karakterlerinin yeniden canlandırılmasıdır. Özellikle 1950'lerin, 1960'ların ve 1970'lerin tipografik öğeleri, retro tasarımların vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu dönemlere ait kalın, büyük ve yuvarlak yazı karakterleri, retro estetiğin vurgulandığı tipografi örneklerinde sıkça kullanılır. Çünkü, retro tasarım “yeni tipografi” akımı gibi zaman içerisinde ortadan kaybolmanın aksine süreklilik kazanmıştır. Tasarımcıları cesaretlendiren Empire, Huxley ve Bernard Fashion gibi yazı karakterlerinin kullanıma yönelik ilginin artmasına sebep olmuştur.

Retro tipografi, mekânlar üzerinde güçlü bir etkiye sahip olan cesur ve çekici unsurlar, şekiller, formlar ve renklerle karakterize edilmiştir (Ahmed, 2022). Bu dönemlere özgü renk paletleri ve tipografik düzenlemeleri tipografinin özellikleri yeniden yorumlayarak sentez oluşturmuştur. Her dönem kendi kendisiyle çağdaş yazı formları ortaya çıkmıştır.

Retro sanatın tipografiye etkisi, sadece yazı karakterleri ve renklerle sınırlı kalmamış, aynı zamanda tipografinin kullanımı ve yerleştirilmesinde de etkisini göstermiştir. Örneğin, retro tasarımlarda tipografi sıkça büyük ve dikkat çekici başlıklarla kullanılmıştır.

Bugün, retro tarzın tipografiye etkileri hala belirgin bir şekilde hissedilmektedir. Tasarımcılar ve markalar, retro estetiği çağdaş projelerine entegre etmek ve geçmişin görsel anlayışını yeniden yorumlamak için retro tipografiyi kullanmaktadırlar. Bu, retro tarzının tipografi dünyasındaki kalıcılığını ve etkisini göstermektedir. Retro tipografi, kentsel ortamlarda görsel anlatıları etkilemek ve sosyal mesajları iletmek için sıklıkla hibrit bir araç olarak kullanılmaktadır (Rahman ve Mehta, 2018).

Günümüzde, kinetik tipografi önemli tasarım olgularından birisidir. Sunumlarda, reklamlarda ve videolarda popüler hale gelen kinetik tipografinin statik hissiyatına Scher'in afişlerinde rastlamak mümkündür. Tipografi kullanımının verdiği özgürlük hissi çalışmalarında sanal bir hareket ortamı yaratmaktadır. Kinetik tipografide hareketli metinler, değişen boyut ve şekiller Scher'in tipografi tasarımlarında kullandığı retro tarzın bir yansıması gibi görünmektedir. Tipografinin bilgisayar grafikleri ve animasyonda kullanılması, retro-fütüristik tarzların yaratılmasına olanak sağlamıştır (Sian & Lucas, 2018).

4. Paula Scher'in İkonik Grafik Tasarım Projeleri

Paula Scher'in çalışmaları tipografi, bilgi grafikleri ve görsel iletişim dahil olmak üzere çeşitli alanları kapsamaktadır. Scher, ‘Tasarım Sanatı: Paula

Scher' adlı belgeselinde "Tipografi kelimelerle resim yapmaktır" ifadesini kullanmıştır. Bu dize, kısa ve yerinde bir biçimde, Paula Scher'in eksantrik yazı tipi kullanımının neyle ilgili olduğunu net bir şekilde anlatmaktadır.

Scher, New York'ta Random House'un çocuk kitapları departmanında tasarımcı olarak yer almıştır. Kariyerinin devamında ayrıntılı fotoğraf, illüstrasyonlar ve deneysel çalışmalarla karakterize edilen CBS Records'ta 8 yıl boyunca çalışmıştır. CBS ve Atlantic Records'ta aralarında Boston'un çıkış albüm kapakları, Eric Gale'in Best of Jazz serisi, Leonard Bernstein gibi ikonik tasarımların da bulunduğu 150'ye yakın albüm kapağı tasarlamıştır. Albüm kapaklarının illüstrasyonları David Wilcox, Roger Huysen, Nick Fasciano gibi illüstratörlere aittir. Scher, dizgi ve mizanpaj tasarımlarında eksantrik yapısalcılığı kullanmış, illüstrasyonlar ve tipografik öğeler arasında bir hareket ve zaman ruhu oluşturmuştur.

Görsel 2: Paula Scher, Eric Gale albüm kapağı tasarımı, 1976.

Görsel 3: Paula Scher, Boston Albüm Kapağı Tasarımı, 1976.

Görsel 4: Paula Scher'in Leonard Bernstein, Poulenc ve Stravinsky'nin eserlerinin performansları için albüm kapağı tasarımı. 1977.

Scher, 1984 yılında ortak olduğu Koppel ve Scher stüdyosunu kurduktan sonra "Büyük Başlangıçlar" kitapçığı dönemsel tipografik yorumlamayla ortaya çıkarmıştır. Burada ünlü romanların ilk iki paragraflarının dönem tarzında yorumlandığı bir tasarım stili izleyiciyi karşılamaktadır. Scher'in Koppel ve Scher'deki diğer çalışmaları arasında kitap kapakları, Swatch

kol saatleri, Bruce Landvall'ın Manhattan Plak Şirketi için Mondrian'dan esinlenen kurumsal kimlik ve Beautiful Faces gibi promosyon ürünleri yer almaktadır. Bu çalışmalar, Scher'in gerçek sanatsal tarzının dışında da olsa müşteri yöneliminde başarılı sonuçlar elde etmiştir.

Görsel 5: Koppel ve Scher stüdyo, Büyük Başlangıçlar kitapçığundan kesitler, 1984.

1983 yılında dünyada ilgi uyandıran Swatch, Koppel & Scher stüdyosuyla anlaşarak önceki sert reklam kampanyalarının aksine basit ve neşeli bir tasarım kampanyasını hedeflemiştir. Scher, Swatch için yeni reklam kampanyası posterini 1985 yılında tasarlamıştır. Scher, İsviçreli grafik tasarımcı Herbert Matter'in tasarladığı posterlerden birini ilham alarak kendi zamanına ait bir görüntü ortaya çıkarmıştır. Bu poster çalışmasında pastiş kullanımının modern bir örneği de görülebilmektedir.

Görsel 6: Paula Scher, Swatch Watch Poster, 1985.

Scher'in "Beautiful Faces" çalışması 1986 yılında insanların kullanabilmeleri için Viktorya dönemi, art nouveau, art deco, stremline vb. birçok yazı karakterinin bir araya getirilerek Champion Papers'ın Carnival kâğıt serisi için bir promosyon olarak yayınlanmıştır. Eksantrik ve deokratif yazı tipinin eklektik bir koleksiyonunun 22 tam fontunu sunan bu eser Champion'nun tarihte en çok talep gören ürünü haline gelmiştir. 40.000 grafik tasarımcıya dağıtılan bu eser tasarım camiası için ücretsiz çoğaltılabilir ve 1920'ler ve 1930'ların eksantrik bir yazı portföyüne erişimi sağlamıştır. Bu da zamanın tasarım stiline üzerine büyük bir etki yaratmıştır.

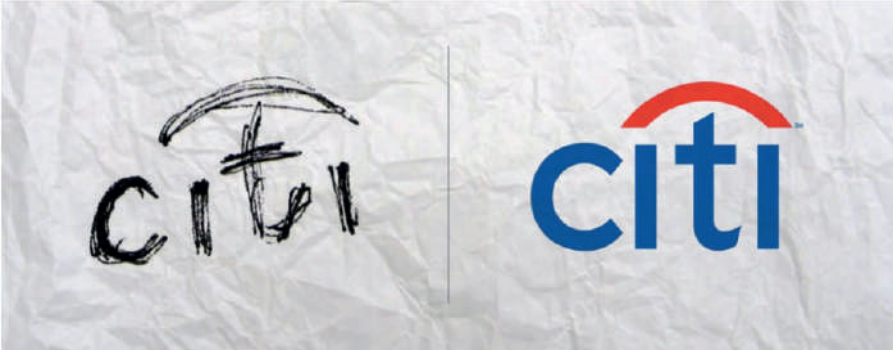
Görsel 7: Paula Scher, *Beautiful Faces*, 1986.

Scher, 1991 yılında Pentagram'a katılmış ve ortağı olmuştur. Scher'in tipografiye olan eklektik tavrı ile Rus Konstrüktivizmi'nden ve Art Deco'dan esinlenen çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar tipografinin yeniden tanımlanmasına yüksek ve alçak kültür unsurlarının sembolizmle birleşerek grafik tasarımın dinamik bir ortamını yaratmıştır. Scher'in New York Halk Tiyatrosu yaptığı kimlik ve grafik çalışmaları 1990'ların tipografisine yeni bir vizyon getirmiştir. Alışılmışın dışında tasarladığı metin ağırlıklı posterleri, yoğun miktarda bilgiyi dinamik ve etkileyici bir şekilde sunmaktadır. Afiş çalışmaları modernizm'in düzenliliğini reddeden 1980'ler ve 1990'ların yeni dalga grafik tasarımcılarıyla olan ilişkisini nitelemektedir. Kamu (Public) kelimesine vurgu yapan New York Halk Tiyatrosu kimliği kurumun bütçe ve erişilebilirlik durumunun konumlandırılmasının önemli grafiksel sembolizmidir.

Görsel 8: Paula Scher, New York Halk Tiyatrosu Afişleri, 1995-96.

Scher, Pentagram ortallığında devam eden tasarım sürecinde yarattığı ikonik kimlik tasarımlarına Citibank, CNN, Windows 8, Bausch-Lomb, Tiffany & Co., Grey Group, Bloomberg, New Jersey Performing Arts Center, New 42nd Street Studios, The Metropolitan Opera, ABD Holokost Anıt Müzesi ve Metropolis (Queens Metropolitan Kampüsü) gibi çeşitli müşteriler için kurumsal kimlik, editoryal, tip tasarımı, çevresel grafik tasarımı, ambalaj ve yayın tasarımları gibi işleri örnek olarak verilebilir. Markalar için yarattığı kimlikler ve yüzler Amerikan markalarının çağdaş revizyonuna yönelik bir vaka çalışması haline gelmiştir.

Görsel 9: Paula Scher, Citibank Logo, 1998.

Scher'in Citi Bank için tasarlamış olduğu logo onun oyun alanı olarak gördüğü yazı karakterlerinin anamorfik yapısının dolaylı anlatımını simgelemektedir. Scher'in yazı karakterlerinde, yazı tipinin bir ruhu olduğu

ve bakış açısına göre farklılaşabileceği görülebilir. Bu logo'da citi'nin t harfinin üzerindeki kemer çizgisi bir şemsiyeyi simgelemektedir.

Görsel 10: Paula Scher, New 42nd Street Studios, tip ve çevresel grafik tasarımı. 2000.

Görsel 11: Paula Scher; Queens Metropolitan Kampüsü, Çevresel Tasarım. 2010.

Scher'in çevresel grafik stildeki tipografik inceliği Queens ve New York metropol alanının benzersiz bir yönlendirmesini sunmaktadır. Belirli konumlara ve topografik özelliklere atıfta bulunarak konum fikirlerini ve dünyayı göreme biçimlerinde yeni bir sayfa açmaktadır. Buradaki tasarım üslubu Scher'in harita çizimlerindeki etkinin bir pastışı gibidir. Ayrıca, New York Halk Tiyatrosu Afişlerindeki modernizmin kesinliğine karşı olan postmodern retro etkinin de izlerine rastlanmaktadır.

Scher, çalışmalarında tipografi ve illüstrasyonlar ile sentezlediği kolajı sanat nesnesi haline dönüştürmüştür. Kolajlarındaki retro etki, tasarımlarını modernistliğin nötr tavrından uzak duygusal bir entegrasyonla oluşturmuştur. Çalışmalarında salt modernizmden uzak postmodern tasarım arayışlarının

olduğu görülebilmektedir. Bu postmodernizm'in deneysel tavrı Scher'in retro tasarım tarzında eklektik bir tavır sergilemesinin önünü açmıştır. Tasarım dili, farklı stillerden ve kaynaklardan öğelerin bir araya gelerek kişiselleştirilmiş tasarımların benzersiz bir karakter kazandırılmasına olanak sağlamaktadır.

5. Retro Stil ve Grafik Tasarımın Geleceği

Grafik tasarımın geleceği ve retro stil son yıllarda dikkat çeken bir konu olmuştur. Grafik tasarım zaman içinde önemli ölçüde evrim geçirmiş ve geçirmeye de devam etmektedir. Tasarım yaklaşımlarında geçmişin analizi geleceğin tahminini sağlarken aitliğin psikolojik unsuru, çalışmaları öznel bir nesnellığe götürmektedir. Bu nedenlerden dolayı grafik tasarımın popülerlik kazanan bir yönü de retro stildir. Moda, iç tasarım ve reklamcılık da dahil olmak üzere çeşitli sektörlerde önemli bir trend haline gelmiştir (Baker, 2013).

Son yıllarda, neo-retro tasarım stili de dahil olmak üzere zamansız tasarım stillerine olan ilgi giderek artmaktadır. Bu tarz, nostalji unsurlarını çağdaş bir dokunuşla birleştirmektedir. Nostaljiyi çağrıştıran tasarımlar, geçmişle olan ilişkileri nedeniyle zamansız olarak kabul edilir. İnce işçilik, yenilikçilik ve tarihsel bağlam gibi değerleri tasarıma entegre ederek tasarım ürününün duygusal dayanıklılığının artmasına neden olmaktadır. (Wallner vd., 2020). Retro tasarımı çağrıştıran şeyler birçok şey gibi ilk yaratıldıkları dönem içerisinde popüler olmasalar da kültürel ve tarihsel bağlamları onları şimdinin projeksiyonunda ilgi çekici hale getirebilmektedir.

Geçmişten gelen tasarım stillerini eklektik tavrıla yeni tasarımlara uygulamak ve onlara yeni işlevler katmak, tasarım dünyasında bir köprü kurmayı ve geçmişin estetik değerlerini modern taleplere ve teknolojik ilerlemelere entegre etmek grafik tasarımın deneysel tavrının güncelliğe etkisini vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, geleneksel ve çağdaşın kusursuz bir birleşimini oluşturarak hem nostaljik hem de işlevsel bir deneyim sunmaktadır. Tasarımın evrildiği ve farklı stillerin bir araya geldiği bir dünyada, eklektik tavır ve yaratıcılık, tasarımcılara ve sanatçılara sonsuz olanaklar sunmaktadır.

Görsel 12: Paula Scher, Halk Tiyatrosu 2020.

Retro grafik tasarım geçmişin unsurlarını fütüristik unsurlarla da birleştirerek nostalji ve yeniliğin eşsiz bir karışımını yansıtabilme deneyimine sahiptir. Bu grafik tasarım örneklerini bugün birçok mimari projede, çevresel grafik tasarım örneklerinde, moda da ve eşya da görebilmekteyiz. Marka, kurum ve kimlik gibi unsurların iletişim kurma ve tanınma ihtiyaçlarının çözümlenmesi ve sonuçlandırmasına hizmet eden grafik tasarım, günümüz ürün ve hizmetlerinin etkinliğinin artmasındaki en önemli faktörlerden biri de retro-pazarlamadır. Bu kavram son yıllarda popülerleşen uluslararası bir olgudur. Günümüz manşetleri: “Retro-Revival”, “Vintage-Revival”, “Retro-Boom” gibi retro fenomenlerinin önemi vurgulamaktadır (Fort-Rioche ve Ackermann, 2013).

Görsel 13: Pentagram, Paula Scher, Jack Daniels Ambalaj Tasarımı, 2021.

Günümüz ambalaj tasarımlarında birçok ürünün yenilenen reklam kampanyalarında vernaküler tasarımla retro tasarımın ilişkisi görülmektedir. Jack Daniels'ın 155. Yılına özel sınırlı sayıda ürettiği ürününün retro izler taşıması bu tavrın sosyal, kültürel ve psikolojik etkisinin öznel ve kişiselliğine gönderme yapmaktadır. Kullanılan tipografi öğeleri ve illüstrasyonlar birçok sanatsal tavrı deneysellikte ortaya koymaktadır.

Bu fenomenlerle birlikte grafik tasarımın sürdürülebilirliği kavramları da öne çıkmaktadır. Tasarımda zamansızlık kavramı, ürün kullanım ömrünün artması yoluyla çevresel sürdürülebilirlikle ilişkilendirilmiştir (Heaton & McDonagh, 2017). Retronun nostaljik yapısını günümüz kültürel ve sosyolojik ortamında neo-retro yaklaşım ile yorumlanması o tasarım fenomeninin kodlarında, tasarım yeniliğine yol açabilecek yaratıcı bir tasarım sürecini ortaya çıkarır. Dolayısıyla, retro, tipik modern tasarıma sahip tasarım çalışmalarının geçmiş ve gelecek arasındaki diyalektiğini neo-retro bağlamında yeniden şekillendirebilir.

Retronun ilham alabildiği Art Deco, Art Nouveau, Pop Art, Minimalizm, Psychedelic, Bauhaus, geleceğe ve toplumsal dönüşüme odaklanan Rus Konstrüktivizmi gibi tüm sanat ve tasarım akımları güncel ve gelecek teknolojisinin bir entegrasyonunu içerebilecek geçmiş ve gelecek arasında çağdaş atipik sanat ve tasarım formlarını ortaya çıkarabilir. Retro, sanat ve tasarım unsurlarının günümüz grafiksel olanakları ile geçmiş ve geleceğin unsurlularını bir araya getiren fütüristik bir estetiğe sahiptir. Paula Scher'in ortağı olduğu Pentegram'ın güncel afiş tasarımlarında tipografinin retro yansımaları görülmektedir. Tipografi kinetik bir forma dönüşebilecek bir yapı sunarken fütüristik etkiden ve renk paletinden ilham almıştır.

Görsel 14: Pentegram, Paula Scher, Pasadena Playhouse, 2022.

Paula Scher'in kentsel grafiti dilinden ve yüksek binaların geometrik hacimlerinden etkilenen çalışmaları, alfabetik yazı sisteminin farklı kültürel bölgelerinden gelen normların, modern mekanlar veya yüzeyler ile uyumlu retro tavrını simgelemektedir. (Ivanenko & Mudalige, 2021). Paula Scher ve E-types tarafından ortaya konan interstisyel tipografi uygulaması, dağıtılmış interaktif ekranların tasarımı için ilham kaynağı olmuştur. (Simeone, 2011).

Sonuç

Retro sanat, geçmişten gelen estetik ve temaların yeniden canlanmasını temsil etmektedir. Bu stil, geçmiş dönemlerin karakteristik özelliklerini çağdaş projelere başarıyla entegre ederek tipografi ve grafik tasarım dünyasında önemli etkiler yaratmıştır. Özellikle Paula Scher gibi tasarımcılar, retro estetiği kullanarak zamansız ve etkileyici tasarımlar ortaya çıkarmışlardır. Retro tasarımın tipografiye olan etkisi, eski dönemlerin yazı karakterlerinin yeniden canlandırılması ve renk paletleriyle karakterize edilmiştir.

Retro stil, zaman içinde değişen grafik tasarım dünyasında hala popülerliğini koruyarak geçmişin estetik değerlerini modern taleplere ve teknolojik ilerlemelere entegre ederek nostaljik ve işlevsel deneyimler sunmaktadır. Bu tasarım yaklaşımı, marka kimlikleri ve kurumsal iletişim hedeflerinde müşterilere tanıdık ve duygusal bir bağ kurmayı amaçlamaktadır.

Geleceğe evrilen grafik tasarım yaklaşımlarında retro ve neo-retro tasarımın popülerliği giderek artmaktadır. Bu durum, çevresel mekanlar ve ticari pazarlama ürünlerinin biçimsel ve yazınsal entegrasyonunda rahatlıkla görülebilmektedir. Bu tasarım yaklaşımları, geçmişin unsurlarını çağdaş yeniliklerle birleştirerek ilginç ve zamansız tasarımların ortaya çıkmasına olanak tanımıştır. Retro tasarım aynı zamanda çevresel sürdürülebilirlik kavramlarına da katkı sağlayabilecek bir kapsayıcılıktadır.

Grafik tasarımın en önemli araçlarından biri olan tipografi retro tasarım verdiği ilham ve duygusal referanslarla grafik tasarımın gelecekte de önemli bir parçası olmaya devam edeceğini göstermektedir. Retro sanat hareketinde tipografi yalnızca iletişim için değil, aynı zamanda bilgisayar ve video sistemlerinde sanatsal bir bileşen olarak da kullanılmaktadır (Martins & Silva, 2023). Geçmişten ilham alan bu tasarım yaklaşımları, çağdaş projelerle marka iletişimlerinde kullanılmaya ve tasarım dünyasına yeni perspektifler kazandırmaya devam edebilecektir. Retro tasarımın yaratıcılığı ve nostaljik havası, kullanıcıları etkileme ve bağ kurma konusunda güçlü bir araç olarak görülmektedir.

Grafik tasarımın geleceğinde en etkili unsurlardan birisi dijital dönüşümdür. Dijital teknolojilerin hızlı gelişimi, tasarımcılara daha fazla

özgürlük ve yaratıcılık imkânı sunmaktadır. Mobil cihazların yaygınlaşması ve kullanımının artması, tasarımcıları mobil uyumlu ve duyarlı tasarım konusunda daha fazla çalışmaya yöneltmektedir. Grafik tasarımda geleceğin anahtar kavramları arasında kullanıcı deneyimi, etkileşim tasarımı ve dijital yenilikler yer almaktadır. Tüm değişim ve dönüşüm sürecinin etkinliği ve etkililiği doğru tasarım formları ile değer gören tasarımlar ortaya çıkarmakla sağlanabilecektir. Geçmiş dönemlerin retro tavrı, çağdaş sosyal ve kültürel normların davranışlarını sergileyen bireylerin duygu pratiklerinin bir analizini içermektedir. Kişisel tercihler, estetik zevkler veya belirli bir projenin gereksinimleri doğrultusunda kullanılan bu eklektik tavır, tasarımdaki tüm gelişmelere rağmen çeşitlilik ve özgünlük arayan kişiler veya tasarımcılar için cazip olmaya devam edecektir. Grafik tasarımının geçmişten günümüze olan bu geçirgenliğinin verdiği deneysellik Paula Scher'in grafik tasarımında önemli bir lokomotif olarak devam etmesine ve alanı yeniden keşfetmesine imkân sağlamıştır.

Paula Scher'in grafik tasarım çalışmaları, interstisyel tipografiden ileri teknolojilerin kullanımına kadar çok çeşitli stil ve teknikleri kapsamaktadır. Alana yaptığı katkılar grafik tasarım tarihi ve pratiği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir ve yenilikçi yaklaşımı bugün tasarımcılara ilham vermeye ve onları etkilemeye devam etmektedir.

Kaynakça

- Ahmed, A. (2022). An Attractive Vision of Nostalgia Design: The Shifting from Vintage to Retro Style in Home Spaces. *Journal of Applied Arts and Sciences*, 9(2), 21-46. <https://doi.org/10.21608/maut.2022.239293>
- Allen, J. (2006). Art since 1900: Modernism, Antimodernism, Postmodernism. *Reference Reviews*, 20(2), 43-43. <https://doi.org/10.1108/09504120610647537>
- Banfill, K. (2020). Retro Nuosu: Reclaiming The Past, Present, and Future Through Participatory Portraits in Southwest China. *Visual Anthropology Review*, 36(2), 296-318. <https://doi.org/10.1111/var.12220>
- Heaton, R. ve McDonagh, D. (2017). Can Timelessness Through Prototypicality Support Sustainability? A Strategy for Product Designers. *The Design Journal*, 20(sup1), S110-S121. <https://doi.org/10.1080/14606925.2017.1352671>
- Ivanenko, T. ve Mudalige, O. (2021). Font Poster: Creative Method ff Designers from Different Cultural Regions of The Alphabetic Writing System (Based on The Materials of The Collection “The 4th Block: Museum, Archive, Laboratory”). *Visnik Harkivs'koi Deržavnoi Akademii Dizajnu Ī Mistectv*, 2021(1), 5-12. <https://doi.org/10.33625/visnik2021.01.005>
- Bearden, R., Holty, C., ve Chipp, H. (1970). *Theories of Modern Art: A Source Book By Artists and Critics*. Leonardo, 3(3), 361. <https://doi.org/10.2307/1572351>
- Castellano, S., Ivanova, O., Maalaoui, A., Safraou, I., ve Schiavone, F. (2013). Back to The Future: Adoption and Diffusion of İnnovation in Retro-İndustries. *European Journal of Innovation Management*, 16(4), 385-404. <https://doi.org/10.1108/ejim-03-2013-0025>
- Crane, D. (2015). Avant-Garde Art and Artists., 320-325. <https://doi.org/10.1016/b978-0-08-097086-8.10402-7>
- Essel, O. ve Acquah, E. (2016). Conceptual Art: The Untold Story Of African Art. *Journal Of Literature And Art Studies*, 6(10). <https://doi.org/10.17265/2159-5836/2016.10.009>
- Hallegatte, D., Ertz, M., ve Marticotte, F. (2018). Blending the past and present in a retro branded music concert: the impact of nostalgia proneness. *Journal of Product & Brand Management*, 27(5), 484-497. <https://doi.org/10.1108/jpbm-08-2017-1546>
- Meggs, P. B., ve Carter, R. (2012). *Meggs' History of Graphic Design*. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Rahman, M. N. ve Mehta, V. (2018). Letter Forms As Communicative Urban Artifacts For Social Narratives. *Interdisciplinary Journal of Signage and Wayfinding*, 2(1). <https://doi.org/10.15763/issn.2470-9670.2017.v2.i1.a18>

- Rasmussen, M. (2009). The Politics Of Interventionist Art: The Situationist International, Artist Placement Group, and Art Workers' Coalition. *Rethinking Marxism*, 21(1), 34-49. <https://doi.org/10.1080/08935690802542374>
- Vojvodić, K. (2017). Retro Brands In The Retailing Environment: A Review and Research Propositions. *International Review*, (3-4), 130-136. <https://doi.org/10.5937/intrev1704130v>
- Harnoko, I. (2013). Pertempuran Ideologi Desainer Grafis Modernisme Dan Postmodernisme Dalam Konteks Font Helvetica. *Humaniora*, 4(1), 456. <https://doi.org/10.21512/humaniora.v4i1.3454>
- Jobling, P. (2008). Graphic Design, A New History. *Journal of Design History*, 21(3), 296-298. <https://doi.org/10.1093/jdh/epn019>
- Lu, L. ve Huang, L. (2022). Exploration And Application of Graphic Design Language Based On Artificial Intelligence Visual Communication. *Wireless Communications and Mobile Computing*, 2022, 1-10. <https://doi.org/10.1155/2022/9907303>
- Tian, Z. (2020). Dynamic Visual Communication Image Framing of Graphic Design In A Virtual Reality Environment. *Ieee Access*, 8, 211091-211103. <https://doi.org/10.1109/access.2020.3022644>
- Simeone, L. (2011). Learning From Interstitial Typography. *Leonardo*, 44(5), 466-467. https://doi.org/10.1162/leon_a_00264
- Baker, S. (2013). Retro style. <https://doi.org/10.5040/9781474294034>
- Wallner, T., Magnier, L., ve Mugge, R. (2020). An Exploration of The Value of Timeless Design Styles for The Consumer Acceptance of Refurbished Products. *Sustainability*, 12(3), 1213. <https://doi.org/10.3390/su12031213>
- Fort-Rioche, L. ve Ackermann, C. (2013). Consumer Innovativeness, Perceived Innovation and Attitude Towards "Neo-Retro"-Product Design. *European Journal of Innovation Management*, 16(4), 495-516. <https://doi.org/10.1108/ejim-02-2013-0013>
- Martins, A. ve Silva, B. (2023). Como Se Constrói Uma Casa: Moving and Interactive Typography in Digital and Audio-Visual Environments. *Novos Olhares*, 11(2), 205278. <https://doi.org/10.11606/issn.2238-7714.no.2022.205278>
- Sian, S. ve Lucas, T. (2018). Implementation of Retro-Futurism Style In Architectural Building Design for 3d Animation. *Trends in Undergraduate Research*, 1(1), d1-8. <https://doi.org/10.33736/tur.1165.2018>

Görseller

- Görsel 1:** Paula Scher. (2001). New Jersey Performing Arts Center. Erişim Adresi: <https://www.creativereview.co.uk/establishing-a-clients-needs/>

- Görsel 2:** Paula Scher (1976). Eric Gale albüm kapağı tasarımı. Erişim Adresi: <http://paulatribute.weebly.com/1974-1983-cbsatlantic-records.html>
- Görsel 3:** Paula Scher. (1976). Boston Albüm Kapağı Tasarımı. Erişim Adresi: <http://paulatribute.weebly.com/1974-1983-cbsatlantic-records.html>
- Görsel 4:** Paula Scher. (1977). Leonard Bernstein, Poulenc ve Stravinsky'nin eserlerinin performansları için albüm kapağı tasarımı. Erişim Adresi: <https://www.moma.org/collection/works/189247>
- Görsel 5:** Koppel ve Scher stüdyo. (1984). Büyük Başlangıçlar kitapçığundan kesitler. Erişim Adresi: <http://paulatribute.weebly.com/1984-1991-koppel--scher.html>
- Görsel 6:** Paula Scher. (1985). Swatch Watch Poster. Erişim Adresi: <https://jemmaegleson.github.io/PAULA-SCHER/Essay.html>
- Görsel 7:** Paula Scher. (1986). Beautiful Faces. Erişim Adresi: <http://paulatribute.weebly.com/1984-1991-koppel--scher.html>
- Görsel 8:** Paula Scher. (1995-96). New York Halk Tiyatrosu Afişleri. Erişim Adresi: <https://amrit.art/lighthouse/paula-scher-redefining-typography>
- Görsel 9:** Paula Scher. (1998). Citibank Logo. Erişim Adresi: <https://abnd.in/success-in-seconds/>
- Görsel 10:** Paula Scher. (2000). New 42nd Street Studios, Tip ve Çevresel Grafik Tasarımı. Erişim Adresi: <http://paulatribute.weebly.com/1991-present-pentagram.html>
- Görsel 11:** Paula Scher. (2010). Queens Metropolitan Kampüsü, Çevresel Tasarım. Erişim Adresi: <https://www.pentagram.com/work/queens-metropolitan-campus>
- Görsel 12:** Paula Scher. (2020). Halk Tiyatrosu. Erişim Adresi: <https://www.pentagram.com/work/the-public-theater-2020-2021-season/story>
- Görsel 13:** Pentegram. Paula Scher. (20219). Jack Daniels Ambalaj Tasarımı. Erişim Adresi: <https://pentagram.com/work/jack-daniel-s/story>
- Görsel 14:** Pentegram. Paula Scher. (2022). Pasadena Playhouse. Erişim Adresi: <https://www.pentagram.com/work/sondheim-celebration?rel=discipline&rel-id=11>